

ARMY PUBLIC SCHOOL AHMEDABAD CANTT- 2019-20

Worksheet-1

Class- 8

Subject- sanskrit

Date –

1. अधः दत्तं अनुच्छेदं पठित्वा यथानिर्देश उत्तरं लिखन्तु -

(नीचे दिये गद्यांशकोपढकर उत्तर यथानिर्देश उत्तर लिखें)-

पुरा कस्मिंश्चित् वने रत्नाकरः नाम एकः तस्करः निवसति स्म | सः अतिक्रूरः आसीत् | यः कश्चित् पथिकः तस्मात् मार्गात् गच्छति स्म, रत्नाकरः तस्य धनं हरति स्म | यः कश्चित् तस्य विरोधं करोति स्म, रत्नाकरः तं भृशं ताडयति स्म | एवंपुरा रत्नाकरस्य कुकार्येण जनाः दुःखिताः आसन् | एकदा एकः मुनिः तस्मात् मार्गात् गच्छति स्म | रत्नाकरः गच्छन्तं मुनिं दृष्ट्वा उच्चैः अवदत् - भो मुने ! तत्रैव तिष्ठ | यत्किञ्चित् तव समीपे अस्ति, मह्यं च्छ | सः महर्षिः वाल्मीकिः भूत्वा पश्चात् 'रामायणम्' अलिखत् |

(अ) एकपदेन उत्तरत (एक शब्द में उत्तर दीजिये) -

(क) तस्करस्य नाम किम् आसीत् ?

(ख) रामायणम् कः अलिखत् ?

(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत (पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिये) -

(क) जनाः कथं दुःखिताः आसन् ?

(ख) गच्छन्तं मुनिं दृष्ट्वा रत्नाकरः किम् अवदत् ?

(स) निर्देशानुसारम् उत्तरत (निर्देशानुसार उत्तर दीजिये) -

(क) "सः अतिक्रूरः आसीत्" अत्र 'सः' कस्मै प्रयुक्तम् ?

(i). रत्नाकराय (ii). ऋषये (iii). मुनये (iv). पथिकाय

(ख) 'नीचैः'

अस्य किं विलोमपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i). उच्चैः (ii). फलैः (iii). बालकैः (iv). पथिकैः

(ग) रत्नाकरः कस्य धनं हरति स्म ?

(i). व्याघ्रस्य (ii). पुरुषस्य (iii). पथिकस्य (iv). मुनेः

(घ) रत्नाकरः पश्चात् कः महर्षिः अभवत् ?

(i). भार्गवः (ii). नारदः (iii). गौतमः (iv). वाल्मीकिः

2. एकपदेन उत्तरत -

(क) व्यसनिनः किं नश्यति ?

(ख) मधुमक्षिका किं जनयति ?

(ग) सिंहस्य नाम किं ?

(घ) गुहायाः स्वामी कः आसीत् ?

(ङ) हस्तपादादिकाः क्रियाः केषां न प्रवर्तन्ते ?

(च) कुत्र डिजिटल इण्डिया इत्यस्य चर्चा भवति ?

(छ) केन सः मानवस्य आवश्यकता परिवर्तते ?

3. अधोलिखित पदयोः संधिं कृत्वा लिखत -

(i) तालपत्र + उपरि (ii) कर्गद + उद्योगे (iii) क्रय + अर्थम् (iv) उपचार + अर्थम्

4. अधः दत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत -

(क) कः शोभते ?

(ख) शृगालः कुत्र पलायितः ?

(ग) खरनखरः कुत्र प्रतिवसति स्म ?

(घ) गुहासमीपमागत्य शृगालः किं पश्यति ?

(ङ) प्राचीनकाले विद्या कथं गृह्यते स्म ?

(च) वयं कस्यां दिशि अग्रे सरामः ?

(छ) वृक्षाणां कर्तनं कथं न्यूनतां यास्यति ?

5. अधोलिखित तद्भव शब्दानां कृते पाठात् चित्वा संस्कृत पदानि लिखत -

यथा - मधुमक्खी - मधुमक्षिका

(i) कजूष -----

(ii) कडवा -----

(iii) पूँछ -----

(iv) लोभी -----

(v) तिनका -----

6. रेखाकित पदानि अधिकृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत -

(क) भोजपत्रोपरि लेखनम् प्रारब्धम् ।

(ख) विश्रामगृहेषु कक्षं सुनिश्चितम् भवेत् ।

(ग) वयम् उपचारार्थम् चिकित्सालयं गच्छामः ।

(घ) एषा गुहा सदा स्वामिनः सदा आह्वानम् करोति ।

(ङ) क्षुधार्तः सिंहः कुत्रापि आहारं न प्राप्तवान् ?

(च) नद्यः सुस्वादुतोयाः भवन्ति ।

(छ) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति ।

7. 'भानु' उकारान्त पुलिङ्गः संज्ञाशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	भानुः	-----	-----
तृतीया	-----	-----	भानुभिः

चतुर्थी भानवे ----- -----
षष्ठी ----- ----- भानूनाम्

8. 'क्रीड' (खेलना) धातोः लङकार-रूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

पुरुषः एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः _____ अक्रीडताम् _____
मध्यमपुरुषः _____ अक्रीडतम् _____
उत्तमपुरुषः _____ अक्रीडाव _____

9. निम्नलिखित के शुद्ध रूप लिखिए -

(क) विधालय ----- (ख) इतिहासिक ----- (ग) दर्शन ----- (घ) राष्ट्र -----

10. हम व्याकरण क्यों सीखते हैं ?

11. स्पर्श, अन्तःस्थ एवं उष्म व्यजन पृथक् के किजिए -

(i) ख, ह, न्, य्, व्, त्, स्, श, ष, लृ, ग्

12. निम्नलिखित पदानां वर्ण विच्छेदं प्रदर्शयत् -

(i) फल -----

(ii) सभ्य -----

(iii) मुनि -----

(iv) कमलम् -----

13. प्रत्येक के उच्चारणस्थान लिखिए -

(i) त्, व्, प्, ए, उ, च्, ब्, म्, ध्, ख्, इ, ई, अ, आ, ऋ, ह

14. उचित विकल्प से रिक्तस्थानों की पूर्ति किजिए -

(i) वर्ण भाषा की सबसे ----- इकाई है। (बड़ी /छोटी)

(ii) ह्रस्व स्वर के उच्चारण में ----- मात्रा का समय लगता है। (एक/दो)

(iii) उष्म व्यंजनों की संख्या ----- है। (पाँच/चार)

(iv) ----- विचारो के आदान-प्रदान का माध्यम है। (भाषा/शब्द)

(v) किसी भाषा के शुद्ध रूप का ज्ञान कराने वाले शास्त्र को ----- कहते हैं। (वर्ण/व्याकरण)

15. लिपि किसे कहते हैं? संस्कृत, हिन्दी एवं अंग्रेजी भाषा की लिपियो का नाम लिखिए।

16. वर्णमाला पूरी करे -

(i) अ, इ ----- ए ----- ओ ----- ।

(ii) क् ----- ग् ----- ड ।

(iii) त् ----- द् ----- न् ।

(iv) प् ----- ब् ----- म् ।

(v) य् ----- ल् ----- ।